

Jøder elsker at fortælle historier - Rabinowitsch udgør ingen undtagelse

Af Kai Kjær-Hansen

Ved LCJE-konferencen i Zeist gav Kai Kjær-Hansen nogle glimt fra gamle dage. Her bringes det andet, hvor han trækker nogle af de historier frem, som Josef Rabinowitsch var så kendt for i det sidste århundrede. Rabinowitsch havde i midten af 1880'erne dannet en jødekrysten menighed i Kishinev i Bessarabien, i det sydvestlige hjørne af Rusland.

Glimtene fra gamle dage består denne gang i at gengive nogle af de historier, som Josef Rabinowitsch i sidste århundrede var kendt for at have fortalt. Naturligvis er historier bedst, når de fortælles og høres. De er ikke helt så gode, når de oplæses.

De gode historier – bibelsk set – har klare pointer. De er med til at skærpe opmærksomheden. Sådan er det ikke mindst med Jesu lignelser. De mindre gode historier – uanset hvor megen latter, de fremkalder – underholder kun. At der i jøden Jesu historier er under-

holdende elementer, elementer af humor, skal ikke benægtes. Men Jesus ville mere end at underholde. Det ville Rabinowitsch også. Og i øvrigt giver det ikke et rigtigt billede af Jesus – og heller ikke af Rabinowitsch – hvis man tror, at de kun fortalte historier.

Prædikener uden historier med gode pointer, billeder og klare sentenser bliver let kedelige. Resultatet bliver, at man ofte slet ikke hører det gode i den gode prædiken. Omvendt bliver en prædiken ofte kun til underholdning, hvis den ene historie afløser den anden. Og

især, hvis pointen udebliver.

En jødisk Luther

Om Rabinowitsch som prædikant skriver en svensk jødemissionær, som kendte Rabinowitschs arbejde fra et besøg i Kishinev: »Såvel teksterne som udtrykkene i hans prædiken er enestående, hvorfor den, der fra fødslen er kristen, vil have svært ved at forstå ham. Selv de svenske jøder vil have svært ved at forstå ham, men for russiske og polske jøder er han en mægtig mand.« Ph. Gordon, også i svensk tjeneste, skriver efter at have mødt Rabinowitsch i 1897, at han »forekommer mig at være en apostolisk personlighed.« Allerede i december 1885 skrev dr. Althausen fra St. Petersburg noget lignende til Delitzsch: »I Rabinowitsch har Herren sendt os en apostel Paulus og en jødisk Luther...«

Om sig selv sagde Rabinowitsch i 1888: »Jeg har to emner, som jeg er optaget af: det ene er Herren Jesus Kristus, og det andet er Israel.«

Skibbrud på oceanet

Om sin egen stilling i Rusland fortalte Rabinowitsch følgende i London i 1889. Den handler om hans stilling i et russisk oce-

an af jøder, der ikke er blevet mindre i dag:

Min stilling kan sammenlignes med en, som sejler ud på oceanet i et skib, der lider skibbrud med alle ombordværende. Alle de skibbrudne forsøger at finde fast grund, så de kan reddes. Dersom en i kampen for livet finder en klippe, forsøger han med fast grund under fødderne at råbe til de andre, der kæmper i vandet. Og hvis nogen er så langt borte, at de ikke kan høre hans stemme, forsøger han at løfte noget op – en pind eller et flag – for at fange deres opmærksomhed og få dem hen til klippen.

Det er netop min stilling. Rusland er oceanet, jøderne dér er som skibbrudne folk, og siden min fod ved Guds barmhjertighed er på klippen – som er Jesus – forsøger jeg at gøre som den, jeg lige har omtalt: Jeg kalder og signalerer til mit skibbrudne folk om at søge hen til klippen.

Lignelsen om hjulet

Da Rabinowitsch forhandlede med repræsentanter for udenlandske missionsorganisationer i Kishinev i foråret 1884, fortalte han denne »Lignelse om hjulet.«

Nogle tåbelige folk, som kørte i en firhjulert vogn, kom for

skade at tabe et hjul. Mens vognen hoppede afsted, kiggede de ud og fandt ud af, at der manglede et hjul. En af de tåbelige mænd sprang ned og løb fremad for at finde det mistede hjul. Til enhver, han mødte, sagde han: »Vi har mistet et hjul; har du set et hjul, har du fundet et hjul?« Til sidst sagde en klog mand: »Du søger i den forkerte retning. I stedet for at se fremad skulle du hellere se bagud.«

Dette er netop den store fejl, som jøder har begået i århundreder. De har glemt, at for at de på en rigtig måde kan se fremad, må de først se bagud. De fire hjul i den hebraiske historie kan siges at være Abraham, Moses, David og Jesus. Når jøderne har set fremad i stedet for bagud, har de været ude af stand til at finde deres fjerde hjul. Takket være Gud har »Den nye pagts sønner« fundet det virkelige hjul – Jesus. Abraham, Moses og David er kun skønne typer og symboler på Jesus. De var og er stadig væk et fond af hans kraft; de var og er stadig væk styret og ledet af ham, lige så sikkert som keruberne og serafjerne er det. Takket være Gud har vi fundet *Jeshua Achinu*, vores broder Jesus, vores et og alt, »som er ble-

vet os visdom fra Gud, både retfærdighed og helliggørelse og forløsning;« fra ham alene har vi fået guddommeligt lys, liv, frihed og kærlighed for det store Her og det større Herefter. Og nu ser vi med klart øje og jublende hjerte frem til, at han kommer igen i mægtig pragt.

Mod en pessimistisk teologisk indstilling om, at det ikke kunne nytte noget at forkynde evangeliet for jøder, sagde han ved et møde i London i 1887.

Soldaten som blev opført som død

»Der er mange kristne præster og andre, som ikke tror på muligheden af en jødes omvendelse. De mener, at han er død, at han ikke kan gøres levende igen. Dette er en forfærdelig misforståelse, som kan illustreres med historien om *Soldaten som blev opført som død*.

I den russisk-tyrkiske krig rykkede to afdelinger soldater efter et slag ud for at samle de sårede og døde op. På et sted samlede de 150 op, og sergenten skrev: »150 døde«. Der blev så givet ordre til, at der skulle graves en grav, og de 150 døde begravnes i den. Mens de var ved at lægge de døde legemer deri, blev det opdaget, at en af disse endnu var i live. Han råbte: »Hav barmhjertighed med mig. Jeg

er ikke død, jeg er i live.« Sergenten svarede: Jeg er meget ked af det, og jeg ville gerne skåne dig, men da jeg har opført dig på listen over de døde, må du begravnes.«

Netop sådan er det med mange teologer, når de beskæftiger sig med jøderne. De siger: »Jøden er død, han vil aldrig komme tilbage til sin Gud eller sit land, og derfor må han begravnes.« Men på den måde, de forstår det, er jøden ikke død. Han er endnu i live; og når han bliver åndeligt vakt af Kristus, vil han bringe liv til den døde verden.«

Passagererne skal nok komme

Da Rabinowitsch i 1880'erne forhandlede med den russiske kirkes overhoved for at opnå tilladelse til at danne en jødekristen menighed, spurgte denne ham, hvor mange medlemmer han allerede havde. Historien herom fortsætter:

»Rabinowitsch svarede ved at spørge ham, hvor mange rejssende kejseren havde til den sibiriske jernbane, som skulle bygges. Svaret lød: »Passagererne skal nok komme, når arbejdet er færdigt.« »På samme måde,« svarede Rabinowitsch, »vil jeg gøre i Herrens gerning og så ringe med evangeliets

stationsklokke og vise mine jødiske brødre hen til den fuldstændige salighedsvej, Jesus Kristus, den korsfæstede og opstandne, som fører syndere til Gud. Og jeg véd, at mine brødre nok skal benytte sig af denne vej; for der er ikke givet mennesker nogen anden vej, intet andet navn, hvorved de kan frelses.«

Tag en flaske til

»Når en jøde spørger mig, hvad han skal gøre, og hvilken vej han skal gå, siger jeg til ham, at han skal læse Det nye Testamente. Når han så siger: »Det har jeg gjort,« siger jeg det samme til ham, som en læge plejer at sige til en patient, der har fået det bedre ved at tage den ordinerede medicin: »Tag en flaske til, og én til, og endnu én.« På tilsvarende måde siger jeg til den synd-syge jøde: »Læs Det nye Testamente igen og igen, og det vil til sidst få den ønskede virkning.«

Josefs ulykke

Og lad mig runde disse glimt af med historien om »Josefs ulykke«, en historie som i lidt forskellige variationer kan spores tilbage til 1884-85:

»Mit folks ulykke har altid ligget mig på hjerte. Jeg har

også forsøgt forskellige midler til at afhjælpe den, men alt har været forgæves.

Når en læge kommer til en syg, må han først nøje udspørge den syge, før han kan ordinere et middel imod sygdommen. Han føler på pulsen, trykker her og der og spørger hele tiden: »Gør det ondt her?« »Trykker det dér?« »Har du smerter her?« Men først når lægen rører det ømme punkt, kommer der et rigtigt tydeligt svar fra den syge. Smerten presser ordene ud af ham: »Tryk ikke så hårdt, det gør ondt!«

Således oplevede jeg det, da jeg beskæftigede mig med mit folks lidelser. Jeg har forgæves trykket på forskellige steder. Da jeg ikke ramte det ømme punkt, kom der næsten heller ikke noget svar.

Sagde jeg: »Talmud og hele det rabbinske udenomsværk er ikke, som det påstås, fra Sinaj, men det er menneskeværk fuldt af forstand og uforstand,« så gjorde disse ord kun ringe indtryk på mit folk.

Sagde jeg: »Heller ikke Tannak (Det gamle Testamente) indeholder andet end menneskeord, ubeviste historier og utrolige mirakler,« så forblev jeg hele tiden den agtede Rabinowitsch; heller ikke det voldte mit folk smerte.

Mit folk forblev roligt, da jeg

Men da jeg vendte tilbage fra Det hellige Land med det glade budskab: Jesus er vor broder, da ramte jeg det ømme punkt.

satte Moses på lige fod med vore dages tryllekunstnere; det gjorde dem ikke ondt, da jeg kaldte Moses for en bedrager. Ja, jeg kunne endog fornægte Gud, uden at mit folk udstødte en eneste lyd af smerte.

Men da jeg vendte tilbage fra Det hellige Land med det glade budskab: *Jesus er vor broder*, da ramte jeg det ømme punkt. Et skrig af smerte lod sig høre og genlød fra alle sider: »Tryk ikke, rør ikke ved, det gør ondt!«

Javel, let gør ondt: Men du skal vide, mit folk, det er netop din sygdom; du mangler ikke andet end din broder Jesus. Din sygdom består netop i, at du ikke har ham. Tag imod ham, og du vil blive helbredt for alle dine lidelser.«